

Achoimre Feidhmiúcháin

Tá achoimre tugtha thíos ar phríomhthorthaí HBSC Éireann 2010:

Sláinte Ghinearálta

San iomlán, tá líon na leanaí a thuairiscigh go raibh scoth na sláinte acu (33%), go raibh siad an-sásta (50%) agus go raibh siad an-sásta lena saol (76%) beagnach mar a chéile le HBSC 2006. Go ginearálta, is mó seans go dtuairisceodh leanaí óga agus buachaillí sláinte mhaith. Is lú seans go dtuairisceodh leanaí ó aicme shóisialta níos ísle scoth na sláinte agus an-sásta lena saol.

Tá líon na leanaí as rang a 3 agus a 4 a thuairiscigh go bhfuil scoth na sláinte acu (39%) agus go bhfuil siad an-sásta (70%) mar a chéile le 2006. Ní raibh aon difríochtaí suntasacha le tabhairt faoi deara in inscne ná in aicmí sóisialta.

Úsáid substaintí

San iomlán, tá laghdú ó 2006 in úsáid tobac, alcóil agus cannabais i measc leanaí scoile in Éirinn.

Caitheamh Tobac

Tháinig laghdú ar an líon atá ag caitheamh faoi láthair (12%) agus a chaith riamh (27%) ó 2006 (15% agus 36% faoi seach). Tá difríochtaí le sonrú de réir aoise agus aicme shóisialta maidir leis an dá ráta caithimh, is mó seans go dtuairisceodh leanaí níos sine agus leanaí ó aicmí sóisialta níos ísle an dá iompraíocht. Is mó seans go dtuairisceodh buachaillí gur chaith siad riamh ná cailíní, agus tá laghdú suntasach le sonrú i líon na gcailíní níos sine a chaith riamh (47% in 2010 vs. 57% in 2006).

Tháinig laghdú ar líon na leanaí i rang a 3 agus a 4 a thuairiscigh gur chaith siad riamh (3%) ó 2006 agus tá an líon atá ag caitheamh faoi láthair fanta mar a chéile (1%) agus a bhí in 2006. Is mó seans go dtuairisceodh buachaillí na hiompraíochtaí seo ná cailíní. Ní raibh aon difríochtaí suntasacha le tabhairt faoi deara in aicmí sóisialta.

Alcól

Tá an líon leanaí scoile in Éirinn a thuairiscigh gur ól siad alcól tite ó 2006. Thuairiscigh 46% de leanaí gur ól siad riamh (53% in 2006) agus thuairiscigh 21% go mbíonn siad ag ól faoi láthair (26% in 2006). Tá laghdú tagtha chomh maith ar rátaí meisce (28% in 2010 vs. 32% in 2006) agus an líon a thuairiscigh go raibh siad ar meisce le 30 lá roimhe sin (18% in 2010 vs. 20% in 2006). Bhí difríochtaí ó thaobh aoise agus inscne sna ceithre cheist faoi alcól a ól, is mó an seans go dtuairisceodh leanaí níos sine agus buachaillí go raibh siad ag ól agus ar meisce. Is mó an seans go dtuairisceodh leanaí ó aicmí sóisialta níos ísle go raibh siad 'ar dearg mheisce'.

Úsáid Drugaí

Tháinig laghdú ar an líon a thuairiscigh gur úsáid siad cannabais, le 12 mhí roimhe sin (8% in 2010 vs. 16% in 2006) agus le 30 lá roimhe sin (5% in 2010 vs. 7% in 2006). Is mó an seans go dtuairisceodh buachaillí agus leanaí níos sine úsáid cannabais. Níl aon difríocht in aicme shóisialta le sonrú.

Iompraíocht Bia agus Cothaithe

Tá feabhas tagtha ar iompraíochtaí bia (e.g., glasraí) agus cothaithe (e.g., le meáchan a chailleadh) i measc leanaí scoile in Éirinn nó tá siad fanta mar a chéile ó HBSC 2006.

Tomhaltas bia

San iomlán, thuiriscigh 20% de leanaí go n-itheann siad torthaí níos minice ná uair sa lá (19% in 2006) agus thuiriscigh 20% go n-itheann siad glasraí níos mó ná uair sa lá (18% in 2006). Is mó an seans go dtuirisceodh cailíní, leanaí níos óige agus leanaí ó aicmí sóisialta níos airde go n-itheann siad torthaí agus glasraí go rialta.

San iomlán, tháinig laghdú ó 2006 ar líon na leanaí a thuiriscigh go n-itheann siad milseáin gach lá nó níos minice (37% in 2010 vs. 39% in 2006), agus a thuiriscigh go n-ólann siad deochanna boga gach lá nó níos minice (21% in 2010 vs. 26% in 2006). Is mó seans go dtuirisceodh leanaí níos sine agus leanaí ó aicmí sóisialta níos ísle go n-itheann siad milseáin agus deochanna boga go rialta. Tá difríochtaí inscne le sonrú chomh maith, is mó seans go dtuirisceodh cailíní go n-itheann siad milseáin go rialta (39% cailíní vs. 34% buachaillí) agus is mó seans go dtuirisceodh buachaillí go n-ólann siad deochanna boga go minic (23% buachaillí vs. 19% cailíní).

Tá patrúin mar seo le sonrú i measc leanaí rang a 3 agus a 4, le méadú sa mhéid glasraí a itear (26% in 2010 vs. 21% in 2006), gan aon athrú sa mhéid torthaí a itear (30%) ná milseáin a itear (28%), agus laghdú sa mhéid deochanna boga a óltar (15% in 2010 vs. 18% in 2006).

Iompraíochtaí bia

Is beag athrú a tháinig ar an líon a thuiriscigh nach raibh bricfeasta acu riamh i rith na seachtaine ó 2006 (13% in 2010 vs. 14% in 2006). Is mó seans go dtuirisceodh cailíní, leanaí níos sine agus leanaí ó aicmí sóisialta níos ísle nach raibh bricfeasta acu riamh i rith na seachtaine. Is mar a chéile le 2006 líon na leanaí as rang a 3 agus a 4 a thuiriscigh nach raibh bricfeasta acu riamh i rith na seachtaine (2%).

Iarradh ar leanaí a insint cé chomh minic agus a théann siad ar scoil nó a chodladh agus ocras orthu mar nach raibh a ndóthain bia acu sa bhaile. San iomlán, thuiriscigh 21% de leanaí go ndeachaigh siad ar scoil nó a chodladh riamh agus ocras orthu, sin méadú ó 2006 (17%). Is mó an seans go dtuirisceodh buachaillí, leanaí níos óige agus iad siúd ó aicmí sóisialta níos ísle go ndeachaigh siad ar scoil nó a chodladh agus ocras orthu.

D'fhan líon na leanaí ar aiste bia (nó ag déanamh rud éigin eile) chun meáchan a chailleadh in 2010 (13%) beagnach mar a chéile le líon 2006 (12%). Is mó an seans go dtuirisceodh cailíní nó leanaí níos sine go raibh siad ar aiste bia chun meáchan a chailleadh (nó ag iarraidh meáchan a chailleadh).

Aclaíocht agus gníomhaíocht fhísiciúil

Is beag athrú atá tagtha ar mhinicíocht aclaíochta, gníomhaíocht fhísiciúil agus neamhghníomhaíocht in HBSC 2010. San iomlán, thuairiscigh 51% de leanaí go raibh siad i mbun aclaíochta ceithre bhabhta sa tseachtain nó níos minice (53% in 2006), thuairiscigh 9% de leanaí go mbíonn aclaíocht fhuinniúil ar bun acu níos lú ná uair sa tseachtain (10% in 2006) agus thuairiscigh 25% de leanaí go raibh gníomhaíocht fhísiciúil ar bun acu ar feadh na 7 lá roimhe sin (27% in 2006). Bhí difríochtaí le sonrú ó thaobh inscne agus aoise. Go ginearálta, is mó seans go mbeadh buachaillí agus leanaí níos óige gníomhach. Is mó seans go dtuairisceodh leanaí ó aicmí sóisialta níos ísle go raibh siad neamhghníomhach agus is mó seans go dtuairisceodh leanaí ó mheánaicmí sóisialta go raibh siad gníomhach go físiúil ar feadh na 7 lá roimhe sin.

I measc leanaí rang a 3 agus a 4, thuairiscigh 70% go raibh siad i mbun aclaíochta ceithre bhabhta sa tseachtain nó níos minice (72% in 2006) agus thuairiscigh 7% go raibh aclaíocht fhuinniúil ar bun acu níos lú ná uair sa tseachtain (8% in 2006).

Féinchúram

Is beagnach mar a chéile an líon a thuairiscigh go níonn siad a gcuid fiacla, níos minice ná uair sa lá (67%), leis an líon in 2006 (63%), agus tá an patrún céanna le feiceáil i measc leanaí rang a 3 agus a 4 (66% in 2010 vs. 64% in 2006). Is mó an seans go dtuairisceodh cailíní agus leanaí in aicmí sóisialta níos airde go níonn siad a gcuid fiacla níos minice ná uair sa lá. Ní raibh aon difríochtaí suntasacha le tabhairt faoi deara in aoisghrúpaí.

Fiafraíodh de leanaí cé chomh minic a chaitheann siad crios sábháilteachta i gcarr. San iomlán, thuairiscigh 81% de leanaí go gcaitheann siad crios sábháilteachta i gcónaí, is ionann é sin beagnach agus 2006 (79%). Is mó an seans go dtuairisceodh cailíní agus leanaí níos óige go gcaitheann siad crios sábháilteachta i gcónaí.

Gortuithe

Tá laghdú tagtha ar líon na leanaí a thuairiscigh gur gortaíodh iad agus gur theastaigh cóir leighis uathu uair amháin nó níos mó sa 12 mhí roimhe sin (37% in 2010 vs. 43% in 2006). Is mó an seans go dtuairisceodh buachaillí agus leanaí níos sine gur gortaíodh iad riamh. As an méid a thuairiscigh gur gortaíodh iad, thuairiscigh 57% gur chaill siad 3 lá gníomhaíochta nó níos mó le bliain roimhe sin mar gheall ar ghortú (56% in 2006). Tá difríochtaí inscne agus aoise cosúil leis na difríochtaí inscne agus aoise a tuairiscíodh d'fhorleithne gortuithe, gan aon difríocht in aicme shóisialta le sonrú.

Bulaíocht

Níl aon athrú tagtha ó 2006 ar líon na leanaí a thuairiscigh gur dearnadh bulaíocht orthu riamh ag 24%. Ach, laghdaigh líon na leanaí a thuairiscigh go ndearna siad bulaíocht le cúpla mí roimhe sin (17% in 2010 vs. 22% in 2006). Is mó an seans go dtuairisceodh buachaillí go ndearnadh bulaíocht orthu agus go raibh siad féin i mbun bulaíochta riamh. Is mó an seans

go dtuairisceodh leanaí níos óige go ndearnadh bulaíocht orthu, agus is mó an seans go dtuairisceodh leanaí níos sine go ndearna siad bulaíocht. Ní raibh aon difríochtaí le tabhairt faoi deara in aicmí sóisialta.

Níl aon athrú tagtha ó 2006 (37%) ar líon na leanaí i rang a 3 agus a 4 a thuairiscigh go ndearnadh bulaíocht orthu riamh. Ní raibh aon difríochtaí suntasacha le tabhairt faoi deara in inscne ná in aicmí sóisialta.

Iompraíocht Ghnéis

San iomlán, thuairiscigh 27% de leanaí 15-17 mbliana d'aois go raibh caidreamh gnéis acu riamh. Is mó an seans go dtuairisceodh buachaillí agus leanaí as aicmí sóisialta níos ísle go raibh caidreamh gnéis acu.

Astu siúd a thuairiscigh go raibh caidreamh gnéis acu riamh, thuairiscigh 93% gur úsáid siad coiscín an uair dheiridh agus thuairiscigh 59% gur úsáid siad an piollaire frithghiniúnach. Is mó an seans go dtuairisceodh cailíní gur úsáid siad an piollaire mar fhrithghiniúnach agus ní raibh aon difríochtaí inscne le sonrú in úsáid coiscíní mar fhrithghiniúnach. Ní raibh aon difríochtaí le tabhairt faoi deara in aicmí sóisialta.